

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується процесами постійного удосконалення виробництва та прагненням підприємств досягнути стандартів Європейського союзу. Це пов'язане зі зміною пріоритетних напрямів економічної співпраці та переорієнтації із вектору торгових взаємовідносин із країн СНД до ринку ЄС [1, с. 7]. Про це свідчать дані щодо показників експорту та імпорту продукції. Так за період з 1996 по 2014 роки експорт товарів до країн СНД знизився із 50,2% до 27,6%, так само зменшився й імпорт із 28,5% до 18,9%, в той самий час експорт товарів до Європейського союзу збільшився із 23,1% до 31,5%, а імпорт зріс із 21,6% до 49,4%.

Такі тенденції вимагають від виробників підвищення якості продукції до рівня європейських стандартів та високих вимог споживачів даного ринку. Для цього необхідно комплексно удосконалювати усі галузі економіки, проте доцільним є виділення провідної, стратегічної галузі, зрушення у якій сприятимуть розвитку і суміжних сфер. Такою галуззю може бути агропромисловий комплекс економіки України. Продукція, що випускається підприємствами агропромислової сфери користується попитом серед споживачів на міжнародному ринку. Зробити такий висновок можливо після аналізу показників структури експорту та імпорту. Частка експорту продукції агропромислового комплексу України за період з 2006 по 2015 роки зростає з 11,86% до 38,19%, тобто більше ніж у 3 рази. В той час як імпорт зріс за той самий період із 7% до 9,3%, тобто приблизно на 32%.

Важливим є також визначення складових частин агропромислового комплексу та тенденцій, характерних для кожної з них. До складу АПК прийнято відносити 3 взаємопов'язані сфери [2, с. 339; 5, с. 407] :

- підприємства, що постачають знаряддя праці – машинобудівні підприємства, що займаються виробництвом техніки та обладнання для сільськогосподарських підприємств.

- сільськогосподарські підприємства – безпосередньо беруть участь у виробництві сільськогосподарської сировини;

- підприємства, що переробляють сільськогосподарську продукцію – перетворюють сільськогосподарську сировину на готові до вжитку харчові продукти.

Особливу увагу слід звернути на сільськогосподарські та переробні підприємства, так як машинобудівні підприємства мають вторинний попит (тобто попит на їх продукцію залежить від попиту на продукцію, що випускається за їх допомогою), а відповідно й тенденції у розвитку цих сферах відрізнятимуться. Також ускладнює оцінку діяльності підприємств, що постачають знаряддя праці для агропромислової сфери те, що в статистичних даних вони не виділяються в окрему групу.

Розглянуто структуру експорту та імпорту продукції підприємств агропромислового комплексу за 2015 рік (рис. 1).

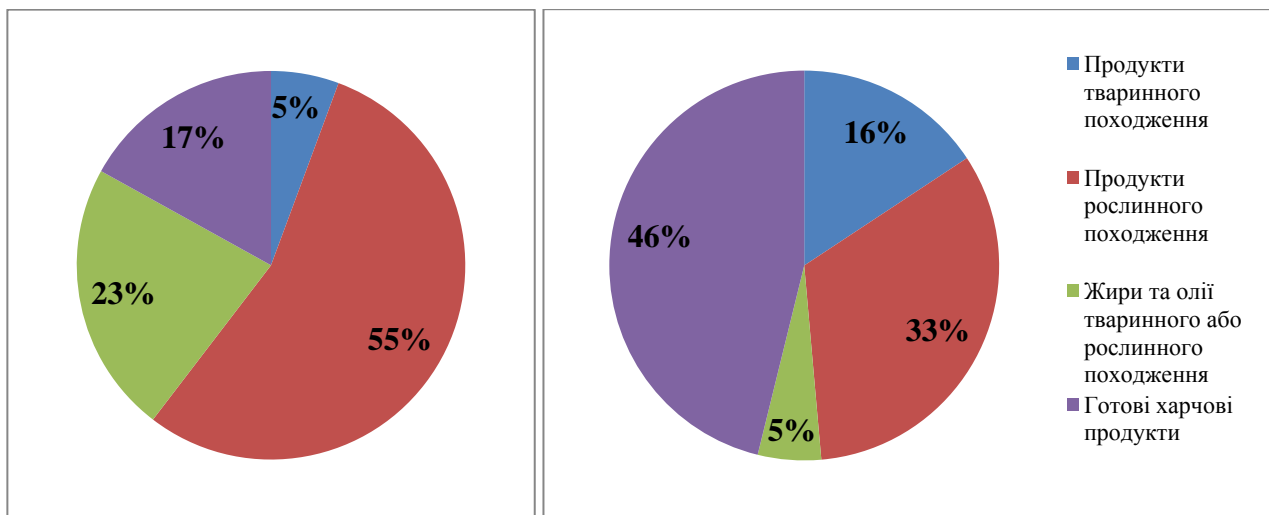

Рис. 1. Структура експорту(зліва) та імпорту (з права) продукції АПК
Розраховано за матеріалами [3]

З отриманих даних видно, що в структурі експорту найбільший обсяг складають продукти рослинного походження(55%), а у структурі імпорту – харчові продукти (46%). Також хотілось би відмітити олійно-жирову галузь, яка має значний експортний потенціал. Про це свідчить те, що в структурі експорту вона займає майже чверть від усього обсягу, а у імпорті – лише 5%, що може свідчити про відносно насичення внутрішнього ринку та про мотивацію виробників до переорієнтацію на закордонних споживачів.

Було проаналізовано основні тенденції у структурі олійно-жирової галузі за 2014-2015 роки (рис. 2).

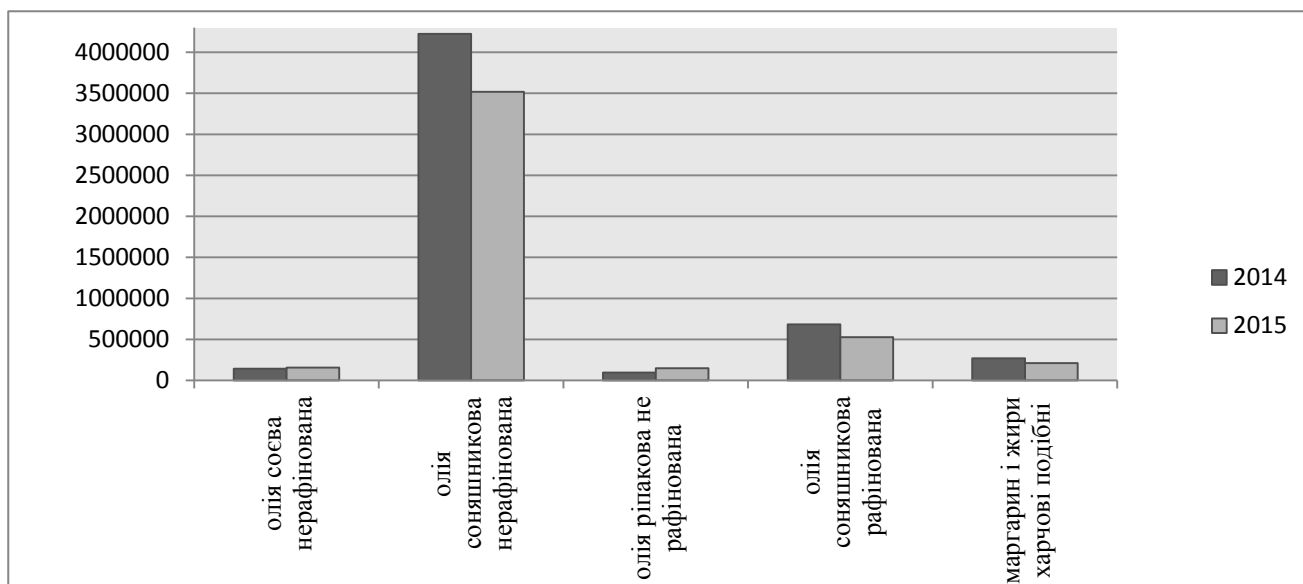

Рис. 2. Динаміка структури олійно-жирової галузі України
Розроблено за матеріалами [3]

В результаті аналізу було виявлено, що в олійно-жировій галузі спостерігаються тенденції до абсолютного лідерства у виробництві соняшникової нерафінованої олії, однак також необхідно відмітити збільшення виробництва соєвої та ріпакової олії.

У зв'язку зі швидкими темпами росту кількості населення значно зросла світова потреба у виробництві олійних культур – на 73,65 млн. тонн або на 16% за період 2010-2015 рр. Досить помітно підвищилось виробництво таких олійних культур як: пальмові ядра (на 25,9%), ріпак – 18,3%, соєві боби – 20% та насіння соняшнику – 20,5% [4, с. 60]. Як бачимо, олійно-жирова галузь України розвивається згідно зі світовими потребами та тенденціями, однак ми маємо значну перевагу, яка відображається у сприятливих умовах для вирощування соняшнику, який є затребуваним, однак вирощується у світі не у багатьох країнах. Однак останнім часом на цей ринок виходять виробники з Китаю, які нарощують потужності у виробництві продукції із соняшника. Тому підприємствам України необхідно розвивати та удосконалювати процес виробництва та просувати свою продукцію на міжнародних ринках.

Резюмуючи вищесказане, можна виділити такі основні тенденції олійно-жирової галузі:

- великий експортний потенціал та майже чверть усього обсягу експорту продукції АПК;
- внутрішній ринок є достатньо насиченим, про що каже низький обсяг імпорту продукції до України (близько 5% від усього експорту АПК);
- домінуюче місце займає виробництво олії із соняшника;
- просліджується тенденція до зменшення частки соняшникової олії та збільшення олії із сої та ріпака.

Такі тенденції свідчать про необхідність розвитку олійно-жирової галузі, підтримки експорту з боку держави, імплементації стандартів та норм ЄС та просування цього виду продукції на міжнародному ринку.

Література:

1. Андреева Н. М. Імплементація норм і стандартів ЄС в агропромислову сферу України в контексті підвищення її міжнародної конкурентоспроможності / Н. М. Андреева, Д. В. Зінковська. // Науковий вісник Одеського національного економічного університету». – 2016. – № 3. – С. 5–23.
2. Башнянин Г. І. Політична економіка / Г. І. Башнянин, В. С. Медведєв, П. Ю. Лазур. – Київ: Ніка-Центр Ельга, 2000. – 516 с.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Денисенко Л. С. Формування пропозиції на ринку олійних культур : дис. канд. ек. наук : 08.00.03 / Денисенко Людмила Сергіївна – Київ, 2015. – 203 с.
5. Качан Є. П. Регіональна економіка / Є. П. Качан. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 800 с.